

NORGES HØYESTERETT

Den 18. mai 2022 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Falkanger, Bergh og Steinsvik i

HR-2022-1001-U, (sak nr. 22-057670SIV-HRET), sivil sak, anke over kjennelse:

A (advokat Øystein Hus)

mot

Staten v/ Klima- og miljødepartementet (advokat Karen Mellingen)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder spørsmål om hvorvidt en kjennelse som tar en gjenåpningsbegjæring til følge, kan gjenåpnes.
- (2) A ble i 2017 ved overskjønn i Gulating lagmannsrett tilkjent erstatning med 1 611 000 kroner for vanskeliggjort beitedrift. Foranledningen til skjønnssaken var opprettelse av landskapsvernområde for Frafjordheiane i Rogaland i 2003.
- (3) Staten begjærte gjenåpning av overskjønnet i 2019 og anførte at en erklæring som var fremlagt og brukt for tingretten, var forfalsket eller i hvert fall hadde et uriktig innhold.
- (4) Borgarting lagmannsrett avsa – som sideordnet domstol, jf. tvisteloven § 31-1 tredje ledd – kjennelse 8. oktober 2020 om at Gulating lagmannsretts overskjønn skulle gjenåpnes. Borgarting lagmannsrett fant at det forelå skjellig grunn til å mistenke at det var begått en straffbar handling i forbindelse med behandlingen av skjønnssaken ved at erklæringen som ble fremlagt for Jæren tingrett var forfalsket eller på annen måte gitt et uriktig innhold.
- (5) A har i ettertid innhentet en skriftgranskningsrapport som konkluderer med at det er klar sannsynlighetsovervekt for at signaturene på den omstridte erklæringen er ekte. På denne bakgrunn har A begjært gjenåpning av Borgarting lagmannsretts kjennelse om gjenåpning 8. oktober 2020. Begjæringen ble fremsatt for Agder lagmannsrett som sideordnet domstol 15. januar 2022.
- (6) Den 4. mars 2022 avsa Agder lagmannsrett kjennelse hvor begjæringen om gjenåpning ble avvist. Etter lagmannsrettens syn var det utelukket å gjenåpne en kjennelse om å gjenåpne en sak.

- (7) A har anket lagmannsrettens kjennelse til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens rettsanvendelse og saksbehandling. Det gjøres blant annet gjeldende at det er feil at en kjennelse om gjenåpning ikke kan gjenåpnes.
- (8) *Staten v/ Klima- og miljødepartementet* har inngitt tilsvaer og påstår anken forkastet. Statens syn er at en kjennelse om gjenåpning ikke kan gjenåpnes.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at lagmannsretten har avsagt kjennelse i første instans, og ankeutvalget har dermed full kompetanse.
- (10) Spørsmålet er om en avgjørelse om å gjenåpne en sivil sak, kan gjenåpnes.
- (11) Det følger av tvisteloven § 31-2 første ledd at «rettskraftige avgjørelser som avslutter behandlingen av et krav, kan gjenåpnes». Med «krav» siktes det her til materielle krav, jf. Rt-2010-650 avsnitt 11.
- (12) Avgjørelser om gjenåpning faller etter utvalgets syn utenfor dette. En slik avgjørelse «avslutter» ikke behandlingen av et «krav», men innebærer snarere en fortsatt behandlingen av det.
- (13) Utvalget finner støtte for dette syn i NOU 2001:32 A side 439, der det heter:
- «En begjæring om gjenåpning bør bare kunne rettes mot de avgjørelser som endelig har avsluttet domstolens behandling av saken eller en selvstendig del av den. Dette omfatter for det første ordinære dommer, og dernest de kjennelser som avgjør et krav i realiteten. Det omfatter dessuten kjennelser om avvisning eller heving av saken.
- Også en beslutning om å nekte en anke fremmet eller om å nekte å gi samtykke til å fremme en anke til realitetsbehandling i de tilfellene lagmannsretten eller Høyesteretts ankeutvalg har kompetanse til dette, bør kunne gjenåpnes. At disse avgjørelsene kan gjenåpnes, er i samsvar med gjeldende rett etter tvistemålsloven § 415 [...]»
- (14) Videre heter det i Ot.prp. nr. 51 (2004-2005) side 270:
- «Utvalget foreslår at en begjæring om gjenåpning bare skal kunne rettes mot den avgjørelse som endelig har avsluttet domstolens behandling av saken eller en selvstendig del av den. Dette omfatter ordinære dommer, kjennelser som avgjør et krav i realiteten, kjennelser om avvisning eller heving av saken samt beslutning om å nekte å gi samtykke til å fremme en anke til realitetsbehandling i de tilfellene lagmannsrett eller Høyesteretts ankeutvalg har kompetanse til det.»
- (15) At avgjørelser om å gjenåpne en sak ikke er nevnt her i disse forarbeidene, underbygger at de ikke er omfattet av § 31-2 første ledd.
- (16) Utvalget konkluderer etter dette med at § 31-2 første ledd ikke hjemler gjenåpning i vår sak.
- (17) I § 31-2 fjerde ledd første punktum heter det at dommer og kjennelser som «opphever en avgjørelse», kan gjenåpnes «inntil ny realitetsavgjørelse er truffet». Av andre punktum fremgår det at dette bare gjelder gjenåpning som følge av visse typer alvorlige saksbehandlingsfeil.

- (18) Det kan anføres argumenter for at avgjørelser om gjenåpning ikke bør stå i en annen stilling enn avgjørelser om opphevelse, og at bestemmelsen derfor bør gis analogisk anvendelse i vår sak. Da lovens ordlyd er klar, og det ikke uten videre er klart at en slik løsning vil være god, finner utvalget imidlertid at § 31-2 fjerde ledd ikke bør anvendes analogisk.
- (19) Ankemotparten har etter dette vunnet saken og skal tilkjennes sakskostnader for Høyesterett. Utvalget har ikke funnet grunn til å fravike hovedregelen i tvisteloven § 20-2 første og andre ledd. Det er krevd dekket sakskostnader for ankeutvalget med 9 600 kroner. Kostnadene anses nødvendige, og kravet tas til følge.

S L U T N I N G

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for ankeutvalget betaler A 9 600 – nitusensekshundre – kroner til staten v/ Klima- og miljødepartementet innen 2 – to – uker fra forkynningen av denne kjennelsen.

Espen Bergh
(sign.)

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Kine Steinsvik
(sign.)